

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಪಾರುಪತ್ಯ. 'ಓದು ಬರಹ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಥವರನ್ನು ನಿರಕ್ಷರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗದು. ಬರೆಯುವ ಅಕ್ಷರ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತೀಶ್, ಅಂಥ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದರು.

ಮಹಿಳೆಯ ಕೈಗೆ ಕ್ಯಾಮೆರಾ!

ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್ ಮೂಲತಃ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂವಹನ ತಜ್ಞ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಹಳ್ಳಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದ್ದೊಂದು ಸೋಜಿಗ. ಡಿಡಿಎಸ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ 'ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಮೀಡಿಯಾ ಟ್ರಸ್ಟ್', ಹಳ್ಳಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಹಿಡಿದು, ಶೂಟಿಂಗ್, ಸಂಕಲನ ಹಾಗೂ ಡಬ್ಬಿಂಗ್ ಮಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದರು. ಕೃಷಿ ಲೋಕದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಂಗತಿಗಳೂ, ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳೂ ಅವರ ಕ್ಯಾಮೆರಾದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕು ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎದುರು ಅನಾವರಣಗೊಂಡವು. ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿನಿಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಪುರಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು.

ಎಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಸತೀಶ್, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವ 'ಪಚ್ಚ ಶಾಲೆ' (ಗ್ರೀನ್ ಸ್ಕೂಲ್) ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಸಿರು ಸೊಬಗಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿ ಖುಷಿ ಕೊಡುವಂಥದು.

ರೈತರ ಏಳಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಸಲಿಯತ್ತು ಏನೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಸಂಶೋಧನೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದು ಸಹ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅಂಥ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ 'ರೈತ ತೀರ್ಪು' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್ ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಮೂವತ್ತು ರೈತರು (ಅವರೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಮತ್ತು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವವರು) ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂತು, ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅಕಡೆಮಿಕ್ ವಲಯದ ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕೃಷಿಕರು,

ಸಣ್ಣ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಾವಿರಾರು ಎಕರೆ ಪಾಳು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಶಸ್ವಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಹಳ್ಳಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ರೋಮ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಆಹಾರ ಶೃಂಗಸಭೆ'ಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಬೆರಗಿನ ಸಂಗತಿ.

ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ 'ಡಿಡಿಎಸ್' ಅಂತರವನ್ನೇನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಜವಾಹರ್ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿ ಬದಲಾಗಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲು ನೆರವಾದರು. ದೇಶಿ ಬೀಜಗಳ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ 'ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಜಾತ್ರೆ'ಯು ಸರ್ಕಾರದ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಯಿತು. ಜಹೀರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಕೆಫೆ ಎಥಿಕ್' ಜನಪ್ರಿಯ. ಈಗಿನ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಪಾಕಗಳ ಹೋಟೆಲುಗಳಿಗೆ ಅವು ಮಾದರಿಯೂ ಹೌದು!

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸತೀಶ್ ಪಾತ್ರ ಯಾವತ್ತೂ ಮರೆಯಲಾಗದು. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಬರೀ ಭತ್ತ, ಗೋಧಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿಗಳ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತೀಶ್, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಪ್ರಯೋಜನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆ-ಸಂವಾದ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಮೊದಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇ ಕಡಿಮೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪಟ್ಟುಬಿಡದೇ ಸಂವಾದ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಪಿಡಿ, ಪುಸ್ತಕ, ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. "ನೋಡುತ್ತಿರಿ... ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಆಹಾರ ಕೊರತೆ, ಒಳಸುರಿ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬುದು ಸಾಬೀತಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗಲಿದೆ" ಎಂದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

2023 'ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವರ್ಷ'. ಕೃಷಿರಂಗದ ಹಲವು ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರವಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳ ಕಡೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದ ತಜ್ಞರು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಮೊತ್ತದ ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. 'ಮಿಲೆಟ್ ಮ್ಯಾನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂದು ಹಲವು ದೇಶಗಳ ಕೃಷಿತ್ಜರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಡೆದಿದ್ದ ಪಿ.ವಿ. ಸತೀಶ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕನಸು ನನಸಾಗಿದ್ದು ನೋಡಲಾದರೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾಲ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರಬೇಕಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in

ಮಹಿಳೆಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಕೇಂದ್ರವೊಂದನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅವರ ಕನಸು. ಅದರಂತೆ, ಪಸ್ತಾಪುರದಲ್ಲಿ 15 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶುರುವಾದ 'ಸಂಘಂ' ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೋ (ಗ್ರಾಮೀಣ, ಕೃಷಿ ಸಂಗತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು) ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮಾದರಿ ಹಿಂದೆ ಸತೀಶ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. 'ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ದೂರವಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ'

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ತೀರ್ಪು ಕೊಡುವ ಪರಿ ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯದ ಕನಸುಗಾರ

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೋಷಕಾಂಶ ಭದ್ರತೆಗೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳೇ ಆಧಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಸತೀಶ್ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಿಶ್ರಕೃಷಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ತಂದರು. ಇದರ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು ದಲಿತ ಹಾಗೂ ಅತಿ